

144

"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)

Nr. 9884/1154/2009
Data: 10.04.2009

Domnului Cătălin Marian Predoiu
Ministru al Justiției și Libertăților Cetățenești

Stimate domnule ministru,

În ședința din data de 09 aprilie 2009, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a analizat o serie de propuneri de modificare și completare a Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare și a dispozițiilor Codului de procedură penală, referitoare la răspunderea materială a magistraților.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a hotărât sesizarea Ministrului Justiției și Libertăților Cetățenești cu următoarele propuneri de modificare a celor două acte normative:

I. Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Art. 96 se modifică și va avea următorul cuprins:

“Art. 96 - (1) Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare.

(2) Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii și nu înlătură răspunderea judecătorilor și procurorilor care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență.

(3) Există rea credință atunci când judecătorul sau procurorul încalcă, cu știință, normele de drept material sau procesual, urmărind sau acceptând posibilitatea prejudicierii unei persoane.

(4) Există gravă neglijență atunci când judecătorul sau procurorul nesocotește din

Adresa: București, Calea Plevnei, Nr. 141 B, Sector 6, cod 0116
Tel: 311.69.00; Fax: 311.69.01
Web: www.csm1909.ro

culpă, în mod grav și nescuzabil, normele de drept material sau procesual.

(5) Cazurile în care persoana vătămată are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârșite în procese penale sunt stabilite de Codul de procedură penală."

2. După articolul 96, se introduc două articole noi, articolele 96¹ și 96², cu următorul cuprins:

„Art. 96¹ – (1) Dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor cauzate prin erorile judiciare săvârșite în alte procese decât cele penale, soluționate irevocabil, nu se poate exercita decât în cazul în care eroarea judiciară cauzatoare de prejudicii a fost constatată printr-o hotărâre irevocabilă, pronunțată în urma rejudecării cauzei.

(2) Nu este îndreptățită la repararea pagubei persoana care, în cursul procesului, a contribuit în orice mod la săvârșirea erorii judiciare de către judecător sau procuror.

(3) Pentru repararea prejudiciului, persoana vătămată se poate îndrepta cu acțiune numai împotriva statului, reprezentat prin Ministerul Finanțelor Publice, în termen de 18 luni de la data rămânerii irevocabile a hotărârii prin care a fost constatată eroarea judiciară.

(4) Competența de judecată în primă instanță revine tribunalului în a cărui circumscripție domiciliază persoana vătămată.

(5) Acțiunea este scutită de timbraj.

Art. 96² - (1) După ce prejudiciul a fost acoperit de stat în condițiile reglementate de Codul de procedură penală sau în temeiul hotărârii irevocabile date cu respectarea prevederilor art. 96¹ alin. (3), statul se poate îndrepta cu acțiune în regres împotriva judecătorului sau procurorului care, cu rea-credință sau gravă neglijență, a săvârșit eroarea judiciară cauzatoare de prejudicii.

(2) După acoperirea prejudiciului, statul se poate îndrepta cu acțiune în regres și împotriva judecătorului sau procurorului care, cu rea-credință sau gravă neglijență, a săvârșit o eroare judiciară cauzatoare de prejudicii, constatată printr-o hotărâre definitivă de condamnare a statului român, pronunțată de o instanță internațională.

(3) În toate cazurile, acțiunea în regres se poate exercita numai dacă s-a stabilit, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală a judecătorului sau procurorului pentru o infracțiune săvârșită în cursul procesului și dacă această infracțiune este în raport de cauzalitate cu eroarea judiciară cauzatoare de prejudicii.

(4) În acțiunea în regres întemeiată pe gravă neglijență, statul este obligat să cheme în judecată și instituția la care judecătorul sau procurorul este asigurat pentru răspundere civilă. Obligația de plată a despăgubirii poate fi stabilită numai în sarcina instituției de asigurare și doar în limita valorii asigurate.

(5) Pentru riscurile ce decurg din activitatea profesională, judecătorii și procurorii încheie o asigurare de răspundere civilă pentru erori judiciare săvârșite din gravă

[REDACTED]
neglijență, în condițiile stabilite prin hotărâre a Guvernului.

(6) Dreptul la acțiunea în regres se prescrie în termen de 1 an de la data rămânerii definitive a hotărârii pronunțate conform alin. (3).

(7) Competența de judecată în primă instanță a acțiunii în regres revine tribunalului."

II. Codul de procedură penală republicată se modifică și se completează după cum urmează:

1. La articolul 504, după alineatul (3), se introduce un alineat nou, alineatul (3¹), cu următorul cuprins:

„(3¹) Persoana prevăzută la alin. (1) și (2) nu are dreptul la repararea pagubei dacă, prin declarații mincinoase ori în alt mod, a determinat condamnarea sau, după caz, privarea ori restrângerea de libertate.”

2. Articolul 507 se abrogă.

Propunerile de modificare a celor două acte normative au fost supuse dezbaterii asociațiilor profesionale ale magistraților, care au formulat următoarele observații, pe care le supunem, de asemenea, atenției dumneavoastră:

1. Se consideră că statul trebuie să răspundă pentru erorile judiciare în orice condiții și astfel definițiile pentru rea-credință și gravă neglijență trebuie să fie plasate în articolul 96², care consacră dreptul de regres al statului.

Sub același aspect, într-o altă opinie, se arată că pentru a ne afla în prezența relei credințe, nu e suficient ca hotărârea să fie evident eronată, trebuie să existe și alte indicii care să ducă la convingerea că magistratul a acționat cu intenție directă de a încălca legea și în deplină cunoștință de cauză.

Se propune următoarea definiție pentru reaua credință:

„În sensul prezentei legi, reaua credință are următorul înțeles:

Varianta I: manipularea intenționată a instrumentelor juridice de drept material și procesual în scopul prejudicierii părții vătămate.

Varianta II: intenția frauduloasă în aplicarea legii, cu consecința prejudicierii părții vătămate.

Varianta III: manipularea intenționată a normei legale și a principiilor generale de către magistrat, dacă prin aceasta s-a produs un prejudiciu persoanei vătămate.”

În ceea ce privește grava neglijență, se arată că evenimentul cauzator de daune sau

periculos, care este rezultatul unei acțiuni sau al unei omisiuni, este premeditat și voit de către făptuitor, ca o consecință a propriei acțiuni sau omisiuni. Neglijența condamnată trebuie să se prezinte ca inexplicabilă, fără legătură cu acele particularități ale situației care ar putea face de înțeles, fără a o justifica, eroarea judecătorului.

Se propune următoarea definiție a gravei neglijențe:

„În sensul prezentei legi, grava neglijență are următorul înțeles:

Varianta I: încălcarea grosolană și nescuzabilă a raționamentului judiciar și a normelor legale, dincolo de o diligență obiectivă, dacă prin aceasta s-a produs un prejudiciu persoanei vătămate.

Varianta a II-a: necunoașterea grosolană și nescuzabilă de către judecător a regulilor în cadrul cărora se desfășoară activitatea acestuia de natură a prejudicia partea vătămată.”

2. La art. 96¹ alin. (5), în loc de timbraj trebuie folosită noțiunea de taxă judiciară de timbru, consacrată prin Legea nr. 146/1997.

3. La art. 96², după alin. (1), se impune introducerea unui nou alineat, alin. (2), pentru definirea erorii judiciare în acord cu principiul legalității, așa cum a fost conturat de practica CEDO, principiu pe care legiuitorul este ținut să-l respecte la elaborarea legii.

Se propun următoarele definiții:

a. Constituie eroare judiciară, de natură a angaja răspunderea judecătorului sau procurorului, dacă sunt întrunite și celelalte condiții prevăzute de lege, pronunțarea unei hotărâri cu încălcarea normelor de drept material sau procesual care sunt suficient de accesibile, precise și previzibile.”

b. „Constituie eroare judiciară care dă dreptul la despăgubiri/eroare judiciară cauzatoare de prejudicii numai acea eroare constatată:

- printr-o hotărâre irevocabilă, pronunțată în urma rejudecării cauzei ca urmare a exercitării unei căi extraordinare de atac;

- printr-o hotărâre definitivă de condamnare a statului român, pronunțată de o instanță internațională;

- stabilită, fără echivoc, în cazurile și condițiile prevăzute de art. 504 alin. (3)

C.p.p.

și care a fost de natură să cauzeze un prejudiciu unei părți, prin lezarea drepturilor și/sau libertăților sale fundamentale.”

4. Art. 96² alin. (2) trebuie compatibilizat cu art. 12 alin. (1) din O.G. nr. 94/1999, în sensul că trebuie clarificat că este vorba de o eroare judiciară ce a condus la obligarea statului la plata unor sume de bani, și nu doar de o eroare judiciară cauzatoare de prejudicii. Ca atare, ar fi oportună sintagma „prejudicii materiale” ori o alta mai clară.

5. La art. 96², alin. (3) din varianta de lucru trebuie reformulat în condițiile în care

facta judecătorului este infracțiune și trebuie plasat după alin. (4).

6. Se impune reglementarea expresă și a unor cazuri de exonerare de răspundere a magistratului în cazul exercitării acțiunii în regres, de exemplu neexercitarea căilor ordinare de atac de către partea care a invocat eroarea judiciară.

7. La art. 96² alin. (4), în condițiile în care suma pentru care răspunde judecătorul este aceea asigurată, pentru a stabili un criteriu obiectiv se impune consacrarea sumei minime de asigurare, atât pentru gravă neglijență cât și pentru rea-credință.

Se impune a se aprecia și asupra oportunității ca obligația statului de a chema în judecată asiguratorul să nu se limiteze la acțiunea în regres întemeiată pe gravă neglijență, ci și la aceea întemeiată pe rea credință.

Este necesară, de asemenea, plafonarea limitei în care un magistrat poate fi obligat la despăgubiri în cazul unei acțiuni în regres, indiferent de forma de vinovăție (de exemplu, 3-5-10 remunerații).

8. La art. 96² alin. (5), în condițiile în care se limitează cuantumul sumei pentru care răspunde judecătorul sau procurorul, asigurarea pentru răspundere civilă să fie opțională – dacă se suportă de fiecare judecător în parte.

9. La art. 96² alin. (7), competența de soluționare în primă instanță a acțiunii privind dreptul de regres al statului, având în vedere complexitatea unei astfel de cauze, se consideră că trebuie stabilită cel puțin la nivelul curții de apel.

10. Proiectul ar trebui să conțină prevederi privind asigurarea de răspunderea profesională a magistraților ca drept al acestora.

Ca atare, se solicită introducerea după art. 77, a unui articol nou, art. 77¹, cu următorul cuprins:

„Art. 77¹. Judecătorii și procurorii au dreptul de a beneficia de asigurare pentru risc profesional, în condițiile stabilite prin hotărâre a Guvernului”.

11. Se impune o reglementare care să statueze că în cazul suspendării din funcție ca urmare a declanșării unei proceduri judiciare, acesta beneficiază, până la pronunțarea unei hotărâri definitive, de o indemnizație minimală, de exemplu ½ din salariul de bază, din considerente legate de respectarea prezumției de nevinovăție, interdicțiile impuse magistratului și din considerente de echitate comparativ cu alte profesii.

Prin urmare, se solicită modificarea alin. (3) și introducerea a două noi alineate la art. 62, alin. (3¹) și (3²), cu următorul cuprins:

„(3) În perioada suspendării din funcție, judecătorului și procurorului nu i se plătesc drepturile salariale, cu excepția cazurilor de suspendare prevăzute de art. 65¹ alin. (1) lit. a) și de art. 65¹ alin. (2), când acesta beneficiază de o indemnizație redusă la

*"Consiliul Superior al Magistraturii
este garantul independenței justiției"
(art. 133 alin. 1 din Constituție,
republicată)*

jumătate din salariul de bază.

(3¹) Perioada suspendării nu constituie vechime în magistratură. Prin excepție, în cazurile prevăzute de art. 65¹ alin. (1) lit. a) și art. 65¹ alin. (2) și numai dacă magistratul nu a fost condamnat definitiv ori nu a fost sancționat disciplinar irevocabil cu eliberarea din funcție, perioada suspendării constituie vechime în muncă.

(3²) În cazul în care magistratul a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune ori a fost sancționat disciplinar irevocabil cu eliberarea din funcție, sumele încasate pe perioada suspendării sale din funcție vor fi restituite de acesta ordonatorului de credite care i le-a plătit, în termen de un an."

Vă adresăm rugămintea de a dispune demersurile necesare pentru inițierea unui proiect de act normativ prin care să fie modificate prevederile Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și ale Codului de procedură penală, în sensul propus.

Cu deosebită considerație,

Președinte
Judecător
VIRGIL VIOREL ANDREIES